

Folkehøjskolernes forenings hørings svar vedr lovforslag L 221

På baggrund af mange højskoleers vanskelige situation - og den lange proces, de mange møder, diskussioner, analyser og forslag, som er gået forud for lovforslaget - har Folkehøjskolernes forening udarbejdet et detaljeret hørings svar. Det er magtpåliggende for FFD at fastholde de visioner og det høje ambitionsniveau som Højskoleudvalgets anbefalinger er udtryk for - fordi danskerne og det danske samfund har brug for en livskraftig højskole.

Hørings svarets disposition:

1. Overordnet vurdering af lovforslaget, relationen til Højskoleudvalget og til uddannelsespolitikken generelt.
2. Kommentarer vedr selve lovteksten (L221 s. 1)
3. Kommentarer og forslag vedr lovforslagets bemærkninger
 - a. lovforslagets baggrund (L221 s. 2-4, hvor der refereres til Højskoleudvalgets forslag)
 - b. lovforslagets indhold (L221 s 4-6, hvor der refereres til de tre punkter i selve lovteksten)
 - c. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige (L221, s. 6-7)

FFDs konkrete ændringsforslag til lovforslag og bemærkninger er indskrevet i afsnittene 3.a og 3.b og fremhævet med rammer. Uanset hvordan forslagene hver for sig modtages, er FFD indstillet på at fortsætte drøftelserne med Undervisningsministeren om ændringer, der kan gøre højskolen relevant og tilgængelig for flere og styrke dens rolle i forhold til sammenhængskraft og demokrati.

1. Overordnet vurdering

Det foreliggende lovforslag er et første skridt på vejen mod en bredere og mere tidssvarende platform for folkehøjskolerne i Danmark. Derfor ser FFD gerne lovforslaget gennemført. Men lovforslaget er ikke i sig selv tilstrækkeligt til at sikre en livskraftig og mangfoldig højskole.

For FFD må den overordnede bedømmelse af lovforslaget ses i forhold til

- Højskoleudvalgets anbefalinger
- Lovforslaget og uddannelsespolitikken i øvrigt, herunder regeringens udspil vedr velfærds- og globaliseringspolitikken.
- Højskolernes eget ærinde - at være steder for *læring for livet* (hvor dannelse og uddannelse vekselvirker) og *sammenhængskraft* (hvor demokratiet og en ny folkelighed kan udvikles).

Højskoleudvalget

FFD har fra start af bakket aktivt op om regeringens eget Højskoleudvalg. Udvalgets kommissorium var både bredt og offensivt, bl.a. udtrykt i følgende målsætning:

Med udgangspunkt i den bestående folkehøjskole skal Højskoleudvalget komme med overvejelser, vurderinger og forslag for fremtidens folkehøjskole inden for dannelse, uddannelse, vejledning, studie- og erhvervs kompetence, integration, regional betydning, forholdet mellem lange og korte kurser og samarbejde med uddannelsesinstitutioner.

Set i lyset af disse mål omfatter det foreliggende lovforslag kun en lille del af alle de muligheder og forslag, som udvalget har arbejdet med og endte med at anbefale. Selv når der ses bort fra det ene punkt, hvor udvalget gik udover sit kommissorium (i forslaget om indførelse af en generel elevstøtteordning for at gøre det billigere at gå på højskole) så er afstanden med lovforslagets to substantielle forslag (vedr nyt hovedsigte og kompetencegivende forløb) og udvalgets over 20 forslag betydelig.

Vi befinder os i et samfund i opbrud, med betydelige og stigende krav til menneskers omstillingsevne og personlige og faglige fleksibilitet, med et stigende behov for at diskutere de værdier og den identitet, der knytter sig til det at være borger i Danmark. En situation, der turde kalde på en styrket folkeoplysning og højskoler, der har kræfter til at løfte denne opgave. Lovforslaget rummer imidlertid ingen forslag til, hvordan højskolerne kan gives bedre muligheder for at medvirke til at imødegå disse udfordringer.

Mest problematisk er det dog, at der i den sidste fase frem til lovforslagets fremlæggelse er opstået tvivl om hele forudsætningen for Højskoleudvalgets arbejde. FFD tog i begyndelsen af 2005 til efterretning, at der ikke var politisk vilje til at ændre ved tilskuddet pr. elev, men at der måtte arbejdes videre med lovændringer, der ud fra det nuværende tilskudsniveau pr. elev kunne gøre et højskoleophold relevant og tilgængeligt for flere. Med det udgangspunkt har FFDs repræsentanter deltaget i drøftelser med undervisningsministeriet i mere end et år. Foreningen har undervejs bl.a. fremlagt et finansieret forslag til en elevstøtteordning rettet mod unge uden ungdomsuddannelse, endda med behørig forudgående visitation på Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU). Desværre blev dette forslag – tillige med forslaget om kurser for afgrænsede målgrupper - afvist i sidste øjeblik. Tilsyneladende fordi disse forslag kunne komme til at generere flere elever på højskolerne!

FFD er derfor nødt til at indlede dette høringssvar med et spørgsmål til regeringen: Er det ikke fortsat regeringens udgangspunkt, at der gerne må komme flere elever på de danske højskoler? Eller skal de nuværende knapt 4.800 årselever opfattes som et maksimum, som højskolerne skal søge at overleve indenfor? Hvordan skal afvisning af forslag under henvisning til at det givne forslag vil være 'udgiftsdrivende' ellers forstås i bemærkningerne til lovforslaget?

Lovforslaget og uddannelsespolitikken i øvrigt

Det har i flere år været påpeget fra Folkehøjskolernes forening, at de største politisk bestemte hindringer for skoleformens udvikling ikke ligger i højskoleloven selv, men snarere i ændringer og stramninger i anden lovgivning, der influerer på danske unge og voksnes mulighed for at anvende højskolen. I bilag 1 til dette høringssvar er de væsentligste af de seneste 12 års udfrakommende forringelser opregnet.

Helt aktuelt – og med risiko for langt større skadevirkning for skoleformen – har regeringen fremlagt forslag, der yderligere skal tilskynde unge mennesker til at gå den (helt) lige vej gennem det formelle uddannelsessystem. Højskolen er et frivilligt tilbud til danske unge, som ydermere kræver en betydelig egenbetaling. Dette er i overensstemmelse med skoleformens frihed og tradition og sådan skal det som hovedregel blive ved med at være. Men netop derfor er højskolen særdeles følsom overfor en generel uddannelsespolitik, der ikke eksplicit anerkender og anbefaler højskoleophold, men tværtimod alene siger til de unge: Kom hurtigst muligt i gang og bliv hurtigst mulig færdig. Selvom det ikke siges direkte, så bliver budskabet til de unge, at højskole er lig med spild af tid.

Men et højskoleophold er ikke 'spild af tid'. Højskolens frie dannelsesperspektiv er af unik betydning for de almindelige unge danskere, der finder vej til højskolen. Her bliver de klarere på den danske kontekst, de er vokset op i – og som de oplever og vurderer verden ud fra. Her skabes

fodfæste til mødet med mennesker fra andre kulturer og nationaliteter. Identitet, sociale, kommunikative og kulturelle kompetencer – egenskaber, der efterspørges alle steder i uddannelsessystemet og erhvervslivet.

Højskolen er ikke og skal ikke være 'spild af tid' – heller ikke i forhold til uddannelse. FFD har fra første færd bakket op om regeringens målsætning om at flere unge skal gennemføre uddannelse, og at flere skal gennemføre den hurtigere. Som det også siges i lovforslagets bemærkninger, kan højskolen være et klart plus i denne sammenhæng. Både for den enkelte unge og for samfundet som sådan. Et langt højskoleophold (typisk på mellem 12 og 24 uger) har bevisligt en gunstig effekt på antallet studieafbrydelser og studieskift. Ydermere har højskolerne i de seneste år arbejdet intenst med at styrke vejledningen på skolerne.

Derfor er det afgørende for FFD at benytte enhver lejlighed til at få sagt, at de fremlagte forslag om stramninger af Statens Uddannelsesstøtte, kan få skæbnesvangre følger for skoleformen – hvis ikke der indbygges en anerkendelse af højskoleophold i de nye regler.

Regeringens udspil vedr velfærd indeholder også målsætninger vedr en styrkelse af voksnes uddannelse. Ikke mindst gruppen af lavtuddannede voksne er det svært at få til at efter- og videreudanne sig. Der er flere forklaringer på dette, men svage nøglekompetencer (læse/skrive, matematik) og manglende motivation og selvtillid i forhold til at lære nyt, er væsentlige dele af problemet. Her kan højskolen gøre en betydelig og positiv forskel. Det foreliggende lovforslag åbner nye muligheder på dette felt – især hvis muligheden for at tage SVU og uddannelsesgodtgørelse med på højskole gennemføres og i øvrigt officielt formidles som en mulighed til målgruppen.

Regeringen har fremlagt et udkast til en globaliseringsstrategi for Danmark indeholdende 333 forslag til at styrke det danske samfunds konkurrenceevne og sammenhængskraft. Folkeoplysningen indgår ikke i ét eneste af disse forslag, selvom højskolerne mfl. rummer en tradition og et potentiale, som kan bidrage væsentligt til virkeliggørelsen af de store mål – ikke mindst når det drejer sig om at sikre *hele* befolkningens deltagelse i et samfund, der bliver stadig mere internationaliseret og komplekst.

Højskolernes eget ærinde

Her skal ikke gås i dybden med skoleformens, endsige de enkelte højskolars, ærinde. Det ny hovedsigte tilslutter FFD sig, men derudover er det op til højskolerne at sætte mål for og udforme egen praksis. Foreningen er sig imidlertid meget bevidst, at en folkehøjskole uden betoning af det almene, livsoplysende perspektiv, mister sin eksistensberettigelse. I et udkast til mål for FFDs arbejde taler bestyrelsen om skoleformens dobbelte opgave i tiden som den at:

- fremme læring for livet – ved at fastholde dannelsesperspektivet og kombinere livsoplysning med vejledning, studieforberedelse og fleksible uddannelseselementer for unge og voksne.
- skabe sammenhængskraft – ved at være skole for demokrati, medborgerskab, kulturmøde og ny folkelighed.

Udover at stå vagt om dannelsesperspektivet ønsker FFD at styrke højskolerne som væksthuse for demokrati og sammenhængskraft. Det betyder i dagens samfund, at højskolerne også bør danne ramme om et europæisk og globalt kulturmøde, der kan skærpe opmærksomheden på egen og andres identitet og værdiopfattelse og give eleverne viden og handlingskompetencer, der rækker ud over det nationale.

En folkelig oplysning og en demokratisk dannelse, der ikke tager europæiske og globale aspekter i betragtning, giver ikke mening i vores tid. Derfor efterspurgte foreningen allerede i Højskoleudvalget forslag, som kunne give højskolerne bedre muligheder for at rekruttere blandt

europæiske unge og ad den vej medvirke til at give højskolens elever viden, kompetencer og netværk til at begå sig i europæiske og internationale sammenhænge. Det foreliggende lovforslag rummer intet, der styrker højskolernes arbejde med den europæiske eller globale dimension.

Men højskolerne og FFD lader sig ikke nøje. Derfor genfremsættes i det følgende en række forslag, som har været inddraget i den lange proces, der er gået forud for lovforslaget – herunder foreningens forslag vedr. en styrket europæisk dimension i højskolen.

2. FFDs kommentarer vedr lovteksten

Folkehøjskolernes forening kan tilslutte sig den foreslåede lovtekst, inkl. formuleringen til (nyt) hovedsigte for folkehøjskolerne. Uddybende kommentarer følger nedenfor.

Det problematiske er, som nævnt ovenfor, det som ikke er med. Det har hele vejen været vigtigt for FFD, at indførelsen af muligheden for kompetencegivende undervisning skulle ses i sammenhæng med de øvrige forslag vedr. højskolernes rolle i fremtiden, som samlet set skulle styrke højskolernes muligheder og udtrykke anerkendelse af skoleformen.

3. FFDs kommentarer og forslag vedr lovforslagets almindelige bemærkninger

Lovforslagets almindelige bemærkninger udgør en væsentlig del af det samlede udspil: Her opregnes alle 26 forslag fra Højskoleudvalget, og her gøres vigtige betragtninger om højskolernes potentiale i forhold til centrale uddannelsespolitiske målsætninger. Flere steder angives opgaver, veje og samarbejdsmuligheder, som rummer gode muligheder for højskolerne – forudsat at der følges op med konkret handling fra politisk og administrativ side.

ad 1. Lovforslagets baggrund

Forklaringen på det store fald i antallet årselever på højskolerne er mildt sagt forenklet. FFD henviser til bilag 1, hvor det er dokumenteret at flere af højskolens rammevilkår, som udstikkes i anden lovgivning, konsekvent er gået skoleformen imod. Af væsentlig betydning for elevnedgangen har desuden været det stigende politiske pres på unge for at komme hurtigere i gang og undgå 'fjumreår' – uden at man fra politisk hold har haft øje for højskolens udsatte position i forhold til en sådan forenklet retorik.

FFD foreslår at forsøget på at forklare elevnedgangen nuanceres væsentligt – eller helt udelades.

Forslag fra Højskoleudvalget som ikke er taget med i lovforslag eller bemærkninger

ad 6) Elever med særlige forudsætninger

FFD står uforstående overfor afvisningen af en bestemmelse, der kunne gøre højskolen relevant og tilgængelig for nye målgrupper. Afvisningen baseres på to argumenter. Det første – at den såkaldte 15 %-regel skulle gå imod det grundlæggende princip om at der kun ydes støtte til kurser,

som borgerne har lige adgang til – har indtil nu ikke været fremført af den enkle grund, at det netop er sigtet med en bestemmelse om lukkede kurser at ophæve dette princip (i forhold til afgrænsede grupper). Det andet argument – at bestemmelsen skulle være udgiftsdrivende – har foreningen som sagt svært ved at se som et problem. Det er fortsat FFDs udgangspunkt at Højskoleudvalgets formål var at foreslå ordninger, der ud fra et uændret tilskudsniveau pr. årselev, kunne få flere mennesker til at anvende højskolen.

FFD foreslår at der indføres en bestemmelse, som muliggør lukkede kurser for elever med særlige forudsætninger og at der tages udgangspunkt i den af Højskoleudvalget foreslåede afgrænsning.

ad 8) Højskoleøkonomi og deltagerbetaling

FFD mener fortsat at Højskoleudvalgets forslag om en generel elevstøtteordning bør gennemføres. Et højskoleophold er i dag det almene uddannelses tilbud, der har den klart højeste egenbetaling; en egenbetaling der både dækker kost og logi og en god del af undervisningen. Ideelt set skal højskolen være for alle, så det enkelte hold afspejler et gennemsnit af den danske befolkning – socialt, etnisk og uddannelsesmæssigt. Den aktuelle situation er desværre at de fleste unge på højskolernes lange kurser kommer med gymnasiebaggrund og fra ressourcestærke familier.

Den høje egenbetaling betyder, at mange unge og voksne fravælger højskolen som mulighed. Hertil kommer problemstillingen vedr finansiering af højskoleophold i forbindelse med lediges aktivering (jf. den såkaldte 'finansieringsomlægning'). Vi er havnet i en situation, hvor højskolen nærmest er lukket land for en stor gruppe borgere som ellers står med et markant behov for personlig og faglig afklaring og vejledning i, hvordan de kommer videre uddannelses- og erhvervmæssigt. Ofte er det for denne målgruppe ikke bare et spørgsmål om viden og information, men om i det hele taget at genvinde troen på sig selv, at få øjne for nye muligheder og mod til at forfølge disse.

FFD har lige siden det stod klart, at der ikke var politisk vilje til at tilføre midler til en generel elevstøtteordning, fremlagt *fuldt finansierede* forslag rettet mod unge uden uddannelse. Forslag som vil bidrage til at få flere unge gennem uddannelse og som endda indeholdt et visitationselement for at undgå utilsigtet brug. Uddannelsespolitisk og samfundsøkonomisk en klar gevinst. At også disse forslag ender med at blive afvist, er vi fortsat uforstående overfor. Igen må vi spørge, hvad det betyder når sådanne forslag afvises fordi de dømmes til at være 'udgiftsdrivende'?

Højskolerne har i de seneste år modtaget tillægstaksametre vedr unge uden uddannelse og unge med anden etnisk baggrund. Det har været vanskeligt at anvende den reservede pulje hertil, hvorfor foreningen har foreslået en ophævelse af kravet om mindste egenbetaling for denne målgruppe.

FFD foreslår at

- regeringen genovervejer sin afvisning af indførelsen af en generel elevstøtteordning for højskolens lange kurser.

(fortsættes)

- der subsidiært gennemføres en model for elevstøtte for unge uden uddannelse, som via en visitation via UU, opnår ret til et tilskud på 800-900 kr. pr. uge som støtte til et højskoleophold. Opholdet indeholder et intensivt vejledningsforløb og kan efter elevens behov kombineres med faglige og evt. kompetencegivende elementer – jf. bilag 2, hvor principperne i modellen er beskrevet nærmere.

- kravet om mindste egenbetaling ophæves for unge uden uddannelse og unge med anden etnisk baggrund.

Forslag som ikke er omfattet af lovforslaget, men som i følge bemærkningerne vil blive søgt fremmet

ad 2) Realkompetence

Højskolen kan i fremtiden komme til at spille en stærkere og bredere rolle i forhold til unges og voksnes uddannelse og livslange læring. Skoleformen rummer qua det intensive kostskolebaserede læringsmiljø særlige muligheder for at kombinere vejledning og personlig afklaring med opsamling og udvikling af realkompetencer – ikke mindst i forhold til gruppen af kortuddannede voksne.

FFD foreslår at

- der i ministeriets igangværende projekt om realkompetence rettes særlig opmærksomhed mod hvorledes godskrivningen af realkompetencer dokumenteret på højskoler skal finde sted i det formelle uddannelsessystem, erhvervsliv etc.

- projektet efterfølges af et afledt (mindre) projekt, som skal undersøge højskolernes muligheder for at anvende EQF (European Qualifications Framework) og ECTS (European Credit Transfer System) som er EU-godkendte dokumentationsmetoder.

- højskolens muligheder i forhold til voksenvejledning og realkompetence indgår i regeringens overvejelser vedr det fremtidige Voksen- og Efteruddannelsessystem.

ad 3) Vejledning af elever

Med virkning fra 2003 blev højskolerne forpligtet til at tilbyde vejledning med henblik på fremtidigt valg af uddannelse og erhverv. FFD havde inden da gjort vejledning til et centralt indsatsområde – bl.a. i forlængelse af de gode erfaringer med vejledning i forbindelse med den Fri Ungdomsuddannelse. Der er således i de seneste 3-4 år fundet en betydelig efteruddannelsesindsats sted, som har højnet vejledningen på højskolerne og skabt et stærkt vejledningsfagligt netværk blandt vejledere på skolerne. Højskolernes elever har taget godt imod denne indsats. Ikke mindst har det vist sig at højskolerne har meget at byde på, når det drejer sig om at vejlede og forberede unge uden uddannelse og unge med anden etnisk baggrund tilbage i uddannelse. FFD finder det derfor

oplagt at anvende højskolerne mere aktivt i forhold til opnåelsen af regeringens målsætning om at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Her og nu er det afgørende for højskolernes mulighed overfor denne målgruppe og de unge generelt, at muligheden for at tage på højskole, anerkendes, synliggøres og formidles af det officielle vejledningssystem. Her savner FFD at der i lovforslaget går hele vejen, og ikke – som det er tilfældet i bemærkningerne – bare henvises til et samarbejde vedr integration og frafaldstruede.

FFD foreslår at

- der udarbejdes et formelt grundlag for højskolernes samarbejde med UU og Studievalg, som bl.a. sikrer at saglig information om højskolen som mulighed indgår i de kollektive informationsaktiviteter. Forslaget er nærmere beskrevet i bilag 3 til dette høringssvar.
- undervisningsministeriet i samarbejde med FFD udarbejder og gennemfører en informationsplan for hvorledes UU, Studievalg og kommunerne gøres bekendt med højskolernes mulighed for at medvirke til integration af indvandrere.
- der etableres en særskilt efteruddannelsespulje til finansiering af vejledere på højskolerne, som ønsker at gennemføre en vejlederuddannelse på diplomniveau.

Når vejledningssystemet (UU og Studievalg) skal evalueres i 2007 finder foreningen det endvidere afgørende at højskolernes særlige vejledningstilbud inkluderes i overvejelserne om justeringer af systemet.

FFD foreslår at højskolernes vejledningsindsats underkastes en ekstern (del-)evaluering i løbet af 2007 (og ikke som foreslået i bemærkningerne i 2010), således at resultaterne herfra kan indgå i den samlede evaluering af vejledningssystemet i 2007. Det skal i evalueringen af højskolernes vejledning tages i betragtning at vejledningsopgaven endnu er under udvikling på mange højskoler.

ad 4) Formelle uddannelser på højskoler indenfor gældende lovgivning

FFD kan kun tilslutte sig bemærkningerne vedr dette punkt: Det er af afgørende betydning, at der udarbejdes en vejledning om samarbejdsmulighederne mellem de frie kostskoler og uddannelsesinstitutioner. FFD har gennemført første del af en undersøgelse af de aktuelle samarbejdsplaner mellem højskoler og formelle uddannelser. Her har det vist sig at indtil videre 33 højskoler melder om samarbejder, de fleste dog endnu i en ide- eller planlægningsfase.

FFD foreslår at vejledningen om samarbejdsmuligheder udarbejdes i tæt samarbejde med foreningen og repræsentanter fra de mest relevante uddannelser (herunder VUC, erhvervsskolerne og CVU).

ad 7) Integration af flygtninge og indvandrere

Udover FFDs kommentarer ovenfor vedr vejledning mm. opfordrer foreningen Undervisningsministeren til i samarbejde med Integrationsministeren at gennemføre en evaluering af anvendelsen af den særlige højskole-bestemmelse i Integrationsloven. Bestemmelsen gør det muligt for flygtninge, som lige har opnået asyl, at vælge at tage på højskole som led i den første sproglige og kulturelle integration i det danske samfund. Det er FFDs indtryk at muligheden kun i meget begrænset omfang kendes i kommunerne og at de færreste flygtninge informeres om muligheden.

ad 10) Regelforenkling

FFD imødeser at forenklingen gennemføres i forbindelse med den kommende ajourføring af tilskudsbekendtgørelsen. Ved samme lejlighed vil FFD foreslå at der indledes drøftelser med Undervisningsministeriet om revision af en række af de bestemmelser, som kom ind i højskoleloven i forbindelse med Tvind-loven. Foreningen opfatter flere af bestemmelserne som administrativt tunge og uhensigtsmæssige for skoleformens udvikling.

Ad 2. Lovforslagets indhold

2.1 Ændret hovedsigte

FFD finder det rigtigt med et ændret hovedsigte. Den danske højskole har hele tiden været tæt forbundet med "livsoplysning" og "folkelig oplysning" og er opstået sammen med det danske demokrati. Men ved at medtage "demokratisk dannelse" i hovedsigtet understreges højskolens opgave i at danne engagerede medborgere, der både har lyst og evne til at deltage i udviklingen af det danske demokrati. Højskolen har her ikke blot en særlig forpligtelse, men også særlige muligheder i kraft af sit læringsmiljø, hvor eleverne bor og lever sammen, og hvor betydningen af begreber som ansvar, samarbejde, hensyn, respekt og dialog opleves på nærmeste hold.

FFD mener imidlertid, at bemærkningerne vedr det ny hovedsigte også må relateres til den europæiske og globale dimension. Den enkelte danskers tilværelse påvirkes i stigende grad af beslutninger og faktorer på europæisk og globalt plan, hvilket har ført til debatten om øget borgerinddragelse og demokratisering i forhold til bl.a. EU. At medvirke til fx en afklaring omkring det at være borger i et fælles Europa, forekommer at være en nærliggende opgave for en dansk folkehøjskole.

FFD foreslår at

- det gøres muligt for en højskole at afholde op til 2 ugers kursus om året med deltagere fra EU (inkl. EU-kandidatlande), dvs. kursus hvor reglen om at mindst halvdelen af deltagerne er danske statsborgere kan fraviges.
- højskolerne tildeles en aktiv rolle i den danske globaliseringsstrategi, fx med et tilbud til alle danskere om undervisning og debat vedr de globale udfordringer og løsningsstrategier og iværksættelse af en international NGO-lederuddannelse udformet af interesserede højskoler og (del-)finansieret af Danida-midler.

2.2 Kompetencegivende og prøveforberedende undervisning på folkehøjskole mv.

Da lovforslaget vedr kompetencegivende og prøveforberedende undervisning omhandler en ministerbemyndigelse til at fastsætte nærmere regler herom, tillægger FFD lovforslagets bemærkninger stor betydning.

FFD bakker op om forslaget om kompetencegivende og prøveforberedende undervisning på højskoler, fordi det giver mulighed for at en række skoler kan tilbyde elever fx gymnasial supplerende eller (almene) fag, som indgår i fx en MVU. Men også fordi der i bemærkningerne til forslaget lægges op til, at kompetencegivende undervisning bare er en mulighed ud af flere samarbejdsmuligheder, hvor udgangspunktet er en anerkendelse af et højskoleopholds betydning. Foreningen kan således kun erklære sig enig med Højskoleudvalget, når der i udvalgets rapport henvises til den almene og non-formelle faglige undervisnings betydning i forhold til elevernes mulighed for at træffe et kvalificeret uddannelsesvalg; eller højskolens betydning som direkte forberedelse til eksterne prøver og optagelse på flere, bl.a. kunstneriske uddannelser; eller højskolens betydning som igangsættende og motiverende bl.a. for elever og studerende, der afbryder eller skifter studie.

Som nævnt ovenfor arbejder mange højskoler allerede med konkrete samarbejdsplaner med formelle uddannelser. Alligevel er FFD enig med Højskoleudvalget i at samarbejdsmulighederne på dette område ikke er tilstrækkeligt erkendte og at det er en væsentlig opgave at tydeliggøre og informere både højskoler og formelle uddannelser om de mange muligheder, herunder at gøre en række uddannelser opmærksom på de kompetencer og den faglighed, som et højskoleophold ofte fører med sig. Det omtalte katalog over samarbejdsmuligheder med formelle uddannelser kan ligeledes have stor betydning.

FFD medvirker gerne ved udarbejdelsen heraf, idet vi ser det som en del af den ministerielle vejledning vedr højskoler og formelle uddannelsers samarbejde, som indgår som et vitalt element i forhold til lovforslagets formål.

Af særlig betydning for den nye ordnings anvendelse er vejledning om og formidling af mulighederne i forhold til FVU og VEU, fordi der her er tale om at højskolen bringes i spil i forhold til aftagere, som ikke traditionelt har anvendt skoleformen – og fordi der her kan være situationer, hvor kompetencegivende undervisning kan give adgang til Statens VoksenUddannelsesstøtte og VEU-godtgørelse.

Tekniske forhold ved den kompetencegivende undervisning

Eksamensfri

I bemærkningerne til lovforslaget fremhæves højskolens tradition som eksamensfri skole. En evt. eksamination i forbindelse med prøveforberedende undervisning skal foregå udenfor højskolen. For FFD er dette af afgørende betydning. En eksamination på skolen bør alene kunne finde sted i forbindelse med FVU, hvor særlige pædagogiske grunde måtte gøre det nødvendigt.

Timetallet

FFD finder det rigtigt at mindst 15 t ud af et ugentligt minimum på 21t skal være højskoleundervisning og at 11t heraf skal være af bred almen karakter. Ligeledes at det er muligt at have op til 15 t med kompetencegivende undervisning.

2.3 Bortfald af dispensation for opfyldelse af skolekrav

FFD er enig med højskoleudvalget i, at reglerne om fratagelse af tilskud – også i forbindelse med opfyldelse af mindstekravet på 24 årselever – bør bygge på klare og i loven fastsatte kriterier.

Foreningen støtter derfor forslaget om at fjerne den eksisterende ministerbeføjelse til at dispensere fra mindstekravet. Det er FFDs opfattelse, at i de situationer hvor der har været søgt dispensation, har en administration af dispensationsmuligheden været yderst vanskelig.

ad 3) Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

3.1 Kompetencegivende undervisning (reduktion i tilskud som følge af undervisning efter anden lovgivning)

Under bemærkningernes afsnit om økonomiske og administrative konsekvenser fremgår, at der vil ske en forholdsvis reduktion i højskolens tilskud til ca. 55% for den del af undervisningen, der gives efter lov om anden undervisningen. FFD finder denne fordeling både rimelig - ud fra højskolens forpligtelse til at give både undervisning og samvær - og nødvendig for at sikre et økonomisk grundlag for højskolerne til at anvende ordningen.

Det er desuden foreningens opfattelse, at mange elever vil søge at fastholde et stort timetal på højskolen samtidig med den eksterne undervisning, fordi den enkelte elev typisk vælger højskole ud fra en interesse i skolens fagudbud. Af samme grund vil højskolerne så vidt muligt undgå at lægge loft over det antal højskoletimer, som den enkelte elev kan vælge. Den endelige udformning af reduktionsmodellen bør tage hensyn hertil.